

Vlaamse Juristenvereniging

Deze bijdrage werd door de Vlaamse Juristenvereniging geselecteerd en valt buiten de redactionele verantwoordelijkheid van het *Rechtskundig Weekblad*

Zo simpel als het recht

Zegt u niet dat het u nog nooit is overkomen. Minstens één niet-jurist heeft u al op verwijtende toon aangesproken en geponereerd dat het er u en uw soortgenoten enkel om te doen is om de wereld moeilijker te maken. Misschien werd daar zelfs met een malicieus glimlachje aan toegevoegd dat de enigen die beter worden van dergelijke complexiteit de juristen zelf zijn.

Op hun beurt werpen die dan tegen dat een complexe samenleving niet overeind kan blijven zonder complexe regels. Sterker nog, het recht zou enige begrijpelijkheid brengen in de chaos van de maatschappij. En zo blijft iedereen in zijn grote gelijk.

En nochtans. De Nederlandse taalkundige en filosoof Wouter Kusters heeft al in 2003 een poging gedaan de complexiteit van talen wetenschappelijk in kaart te brengen. Waarom zouden zijn conclusies irrelevant zijn voor het taalspel dat het recht uiteindelijk is? Als we Kusters mogen geloven, hebben (kort gezegd) complexe samenlevingen bij uitstek behoefte aan eenvoudige talen en kunnen enkel eenvoudige samenlevingen zich complexe talen veroorloven. Daar gaat het argument dat een complexe samenleving een complex recht zou vereisen.

De discussie over recht en complexiteit is allesbehalve nieuw. Alle codificatiebe-

wegingen, of die nu door de absolute vorsten van de zestiende eeuw of door de revolutionairen van de achttiende in gang werden gezet, presenteerden zichzelf als een antwoord op de onbeheersbaar geworden complexiteit van het recht. Lees er de redenaars uit de tijd van de Franse Revolutie, en dus uit de voorgeschiedenis van de Code Napoléon op na. Zij zagen het recht als een middel om een logische, rationele samenleving tot stand te brengen. Vandaag is complexiteit wel het onderwerp van gezocht, maar amper het voorwerp van reflectie. Hebben we ermee leren leven?

In 2010 organiseerde de Nederlandse Vereniging voor Wetgeving een symposium rond het thema «Complexiteit van wetgeving». Toen werd vooral gezocht naar het verband tussen wetgevingsprocedure en complexiteit in het resultaat. Dat klinkt tot op zekere hoogte contra-intuïtief, want zowat elke wijziging in de wetgevingsprocedure wordt verantwoord onder verwijzing naar de te verwachten verbeterde kwaliteit van het resultaat. Zou ook hier het tegendeel van goed bedoeld, goed gedaan kunnen zijn?

Vanzelfsprekend is juridische complexiteit een ruimer (om niet te zeggen complexer) fenomeen dan alleen de complexiteit van de wetgeving. Zo zijn divergente interpretaties van wetgeving zonder de minste twijfel een van de meer courante bronnen van complexiteit. Anderzijds zijn die divergenties ook vaak de motor voor de evolutie van het recht en zelfs voor de evolutie van de wetgeving. Zou elk nadeel dan toch zijn voordeel hebben?

Dat lijkt alvast het geval te zijn als de complexiteit de prijs is die men betaalt – of lijkt te betalen – voor rechtszekerheid, althans op korte termijn. Op lan-

gere termijn blijkt de complexiteit vaak afbreuk te doen aan de zo gewenste rechtszekerheid. Of dat te vermijden valt, is een andere vraag.

Deze en andere effecten van de complexiteit in en om het recht wil de Vlaamse Juristenvereniging op 26 april a.s. te lijf gaan in het kader van een webinar.

Daarbij kan de vereniging rekenen op hulp van formaat. Professor Frederik Peeraer is aan de Universiteit Gent betrokken bij het Centrum voor Grondslagen en Methoden van het Privaatrecht. Hij doceert er onder meer rechtstheorie en heeft een klare kijk op het functioneren van het recht in onze samenleving. Hij is echter ook ervaringsdeskundige, vermits hij als lid van de beleidscel van de minister van Justitie betrokken was bij de redactie van het nieuwe Burgerlijk Wetboek.

Ook een ervaringsdeskundige is de Amsterdamse advocaat meester Erwin Noordover. Hij heeft een jarenlange ervaring in het omgevings- en energierecht – niet toevallig domeinen waar het courant over «complexe projecten» gaat. Al in 2013 was hij preadviseur voor de Nederlandse Vereniging voor Bestuursrecht rond het thema «Een duiding van complexe besluitvorming en een voorstel voor de beoordeling van complicerende factoren». Tien jaar later lijkt het moment gekomen om het thema opnieuw te bekijken.

Hebt u ook nog niet leren leven met een complex recht? En wenst u dat zo te houden? Dan rekenen we op 26 april op uw aanwezigheid, ook al is die virtueel. Meer details vindt u op www.vjv.be.

Frank Judo
Voorzitter
Vlaamse Juristenvereniging